

گفت‌وگوی صبا با کارگردانان بخش انیمیشن جشنواره ۴۲ فیلم کوتاه تهران

از داستانی درباره وفاداری تا دردهای بازمانده از جنگ

یکی از بخش‌های جذاب چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران همانند دوره‌های گذشته بخش پویانمایی است و پیرو این امر در ویژه‌نامه روزنامه صبا در بخش انیمیشن گفت‌وگویی با دو شرکت‌کننده این بخش یعنی سوگند وطن‌خواه و مقداد جعفرزاده داشته‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

مریم عظیمی
گفت‌وگو

مقداد جعفرزاده، کارگردان انیمیشن «شال سرخ»

«شال سرخ» الهام گرفته از زندگی مادر بزرگم بود

مقداد جعفرزاده که اولین تجربه حضور در جشنواره فیلم کوتاه تهران با یک فیلم تجربی بوده، این بار با انیمیشنی حدوداً ۹ دقیقه‌ای به نام «شال سرخ» در این جشنواره حضور دارد. ساخت این انیمیشن حدود دو سال طول کشیده و یک تیم ده نفره در تولید آن مشارکت داشتند. این انیمیشن با داستانی جهان شمول رنج بجا مانده از جنگ را روایت می‌کند.

انیمیشن «شال سرخ» به چه موضوعی می‌پردازد؟

«شال سرخ» داستان مادری را روایت می‌کند که در جوانی شوهر خود را از دست می‌دهد و فرزندش را به تنهایی بزرگ می‌کند. هنگامی که پسر به سن جوانی می‌رسد، جنگ آغاز می‌شود و او به جبهه می‌رود و دیگر خبری از او نمی‌رسد. تمرکز اصلی فیلم بر انتظار مادرانه است و در این داستان انسانی به غم جدایی از عزیز به واسطه جنگ و آنچه بازماندگان تجربه می‌کنند پرداخته شده است. ایده «شال سرخ» الهام گرفته از زندگی مادر بزرگم بود و همین موضوع باعث شد اولین تجربه کارگردانی انیمیشنم را با این اثر آغاز کنم.

آیا داستان در جغرافیای ایران اتفاق می‌افتد؟

بله این داستان در بستر تاریخی ایران اتفاق می‌افتد، اما مضمون آن جهان شمول است؛ هر جایی که جنگ رخ داده و جوانان به جبهه رفته باشند، بازماندگان و خانواده‌هایشان چنین تجربیاتی داشته‌اند و می‌توانند با داستان همذات‌پنداری کنند. در کنار داستان مادر و پسر، نقاط عطف تاریخی ایران مانند انقلاب، آغاز و پایان جنگ، قطعنامه، بازگشت اسرا و تفحص شهدا نیز در لایه‌های زیرین فیلم دیده می‌شود.

در زمینه تهیه این انیمیشن، همکاری با انجمن یا نهاد دیگری داشتید یا شخصی بود؟

این اثر با کمک بنیاد شهید و امور ایثارگران استان مازندران تولید شده است. من فیلمنامه را به این نهاد ارائه دادم و پس از استقبال آنان از داستان، سرمایه‌گذاری برای تولید این انیمیشن را پذیرفتند.

لطفاً از اهمیت جشنواره فیلم کوتاه تهران برای انیمیشن سازان بگویید.

جشنواره فیلم کوتاه تهران مهم‌ترین جشنواره فیلم کوتاه در ایران است و می‌توان گفت یکی از مهم‌ترین جشنواره‌ها در سطح منطقه نیز محسوب می‌شود. بخاطر دارم که در دوره دانشجویی‌ام در رشته سینما، همیشه منتظر برگزاری این جشنواره بودم. این جشنواره به نوعی ویترین سالانه سینمای کوتاه ایران است و همانند جشنواره فیلم فجر برای سینمای بلند، نقش بسیار مهمی در دیده شدن و معرفی استعدادها داشته دارد. در سال‌های اخیر، استقبال مردمی از جشنواره نیز افزایش یافته است؛ به طوری که پیش‌فروش بلیط‌ها و حضور مخاطبان نشان‌دهنده اقبال عمومی به این رویداد سینمایی است. این امر اهمیت جشنواره فیلم کوتاه تهران را هم برای سینماگران و هم برای عموم مردم نشان می‌دهد.

سوگند وطن‌خواه؛ کارگردان انیمیشن «سگ»

رقابت برای من بیشتر جنبه رشد دارد

سوگند وطن‌خواه که فعالیتش در حوزه پویانمایی را در ابتدا به صورت تجربی آغاز کرده، در دومین تجربه رسمی خود با انیمیشنی تحت عنوان «سگ» در این جشنواره حضور یافته است. این اولین حضور این کارگردان در جشنواره فیلم کوتاه تهران است.

درباره مسیر ورودتان به استاپ‌موشن و تأثیری که این تجربه بر علاقه و تحصیلات آکادمیک‌تان داشته است توضیح دهید.

در واقع من برای پایان‌نامه کارشناسی‌ام یک انیمیشن پاپت‌استاپ موشن کار کرده بودم و قرار بود یک کار تصویرسازی متحرک باشد که منجر به تولید انیمیشن شد. این اثر با نام «هوم کبود» اقتباسی از داستان «بوف کور» صادق هدایت بود. سپس، آن انیمیشن کوتاه به جشنواره دانشجویی «نهال» راه پیدا کرد و من پس از این تجربه احساس کردم که به انیمیشن‌سازی در شاخه استاپ‌موشن بسیار علاقه‌مندم. سپس در دوره‌های مختلف انیمیشن‌سازی شرکت کردم و در ادامه، در مقطع کارشناسی ارشد انیمیشن دانشگاه تربیت مدرس به صورت آکادمیک ادامه تحصیل دادم.

انیمیشن «سگ» در چه ژانری ساخته شده است؟

این انیمیشن در ژانر درام ساخته شده، اما با سبک سورئالیستی. داستان آن حول یک اتفاق کوچک بین یک سگ و صاحبش است و چالش‌هایی که سگ با آن مواجه می‌شود. در واقع در این انیمیشن از سگ استفاده نمادین شده و پیرو همین امر از سایه آن سگ نیز برای اشاره به سایه انسان‌ها استفاده شده است.

ایده این اثر چگونه شکل گرفت و از چه تکنیکی در ساخت آن استفاده کردید؟

ایده اولیه این انیمیشن در طول زمان تغییر کرد. من ابتدا قصد داشتم موضوع وفاداری را محور قرار دهم، چرا که سگ به صورت نمادین مفهوم وفاداری را منتقل می‌کند. اما به مرور و از آنجایی که سالهاست به مفهوم سایه علاقه دارم، آن را نیز وارد داستان کردم و این داستان رفته رفته شکل گرفت. تکنیک استفاده شده در این اثر استاپ‌موشن زیر دوربین است. تمامی صحنه‌ها به صورت فریم‌به‌فریم با ماسه روی میز نور، طراحی و عکاسی شده و سپس به تصویر متحرک تبدیل شده است. این روش بسیار زمان‌بر و چالش‌برانگیز بود، اما نتیجه بصری مناسبی ایجاد کرد و به نظرم می‌تواند مفاهیم مورد نظر مرا به خوبی منتقل کند.

از کدام شهر در جشنواره شرکت کردید و آیا تمام مراحل کار را به صورت فردی پیش بردید؟

من از شهر ساری، استان مازندران در این جشنواره شرکت کرده‌ام. من در مرحله پیش‌تولید کمی کمک داشتم و دو نفر از دوستان به عنوان نویسندگان و مشاور در کنارم بودند. اما فرآیند تولید کاملاً بر عهده خودم بود، زیرا این پروژه نیاز به تکنیک نقاشی روی شن داشت و در محیط استودیویی کار می‌کنم، فردی با این مهارت نداشتم. بنابراین تمام انیمیت کار را خودم انجام دادم. اما پس از تولید، در مراحل موسیقی، صداگذاری و تنظیم نور و رنگ، از کمک عوامل بهره‌مند شدم.

با توجه به اینکه انیمیشن‌هایی که در جشنواره شرکت کرده‌اند، وارد بخش رقابتی می‌شوند، از این رقابت چه انتظاری دارید و فکر می‌کنید اثر شما به چه نتیجه‌ای می‌رسد؟

واقعیت این است که من بسیار هیجان‌زده‌ام تا آثار همکاران دیگر را ببینم. از همین حالا مشتاقم بدانم قرار است با چه افرادی وارد رقابت شوم چون برای من افتخار بزرگی است که کارم در جشنواره فیلم کوتاه به نمایش در می‌آید. به نظر من، این رقابت در درجه اول فرصتی است تا فیلم‌سازان فعال در این عرصه، چه به صورت فردی و چه با سرمایه شخصی، بیشتر با یکدیگر آشنا شوند و بتوانند آثار بزرگ‌تر و با کیفیت‌تری تولید کنند. از نگاه من، این رقابت برای من بیشتر جنبه رشد دارد و شخصاً چندان به نتیجه اهمیت نمی‌دهم؛ مهم این است که ببینم با چه فیلم‌سازانی رقابت می‌کنم و از تجربه و دیدن آثار دیگران بهره‌مند شوم.

